

De Emilusschool in Son en Breugel beschikt over drie grote multisensorische ruimtes. Het zijn bijzondere en unieke activeringsruimtes, waarin de leerlingen op speelse wijze zintuiglijke ervaringen opdoen die afgestemd zijn op de doelen van hun ontwikkeling.

Het is bij elke leerling ontdekkend wat werkt

Door Pieter Reintjes / Fotografie Joris den Blaauwen

Oscar ligt ontspannen op het zachte waterbed. Hij geniet zichtbaar van de warmte, het getemperde licht, de kleuren en de rust in dit lokaal. Deze multisensorische ruimte (MSR) is een vaklokaal voor kinderen met ernstige meervoudige beperkingen. In het dagrooster van de leerlingen wordt overprikkeling voorkomen, dit komt ook tot uiting in de wijze waarop de leerlingen gebruik maken van de MSR. De kinderen vinden het heerlijk. Toen een leerling met autisme onlangs zag dat de leerkracht een ander kind masseerde, kwam hij zelf naar de leerkracht toe en maakte duidelijk ook te willen worden gemasseerd.

In het grote lokaal is ook de black light-ruimte, waar de kinderen bijvoorbeeld worden geactiveerd door in de donkere ruimte speciaal licht op de witte handschoenen van een begeleider te schijnen. De handschoenen licht daardoor op. De twee aanwezige leerlingen vinden het een hele belevenis de handschoenen te zien 'zweven'.
Hilde: 'Een kind dat niemand een hand durfde te geven heeft in deze ruimte geleidelijk aan met behulp van een fluorescerende handschoen, geleerd om dit wel te doen.'

Hard en zacht

Naast de black light-ruimte staat de grote borstel, waar een leerling de harde en zachte haartjes om beurten voorzichtig aanraakt. Hij vindt het duidelijk erg spannend om de verschillende borstels uit te proberen.
Hilde: 'Het is bij elke leerling weer ontdekken wat wel en wat niet goed werkt. Als bepaalde materialen of activiteiten een positieve ervaring opleveren voor een kind, dan kan hier in de klas verder aan gewerkt worden.'

Alerter

In de tweede sensorische ruimte is meer activiteit. Er is bijvoorbeeld een ballenbaan, een discovloer die op de maat van de muziek meetrit en verderop een groot rad dat ronddraait. Op dit rad zijn met klittenband knuffels geplakt. Een van de leerlingen zit samen met zijn begeleider bij het rad, volgt de knuffels, wacht tot er een knuffel beneden is en haalt hem ervan af. Vervolgens gaat de knuffel in een mand. Dit is een voor hem moeilijke sensorische activiteit, maar hij heeft er veel plezier in en is trots als uiteindelijk alle knuffels in de mand liggen.

Oscar

'Als iets een positieve ervaring oplevert, werken we daar verder mee in de klas'

>> lees verder op pagina 26

Emilusschool

De Emilusschool in Son en Breugel is een school voor leerlingen met (ernstige) meervoudige beperkingen. De school werkt nauw samen met de daarnaast gelegen Stichting Welzijn Zonhove (SWZ). De multisensorische ruimtes zijn in de periode 2006 tot 2009 ontworpen en gerealiseerd. De behoefte aan deze ruimtes ontstond, doordat leerkrachten merkten dat het klaslokaal niet genoeg mogelijkheden bood om aan de doelstellingen te werken. Het werken met zintuigen vereist een andere aanpak en in een klas heb je altijd de ruis van de andere kinderen en het personeel.

De werkgroep bestond uit medewerkers van de school, gedragsdeskundigen van SWZ-Zonhove en prof. dr. Carla Vlaskamp van de Rijksuniversiteit Groningen, hoogleraar op het gebied van mensen met zeer ernstige verstandelijke en meervoudige beperkingen. Het doel was onderwijsvakkolken te ontwikkelen waar doelgericht en systematisch aan de sensorische ontwikkeling van de kinderen gewerkt kan worden. De eigen ideeën en ideeën opgedaan bij Barry Emons (Belevingsgerichte Zorg) hebben geleid tot drie unieke multisensorische ruimtes.

Meer info: emilusschool.nl

Van 28 maart tot en met 4 april 2020 vindt de NVA Autismeweek plaats met als thema: prikkels! De Autismeweek wordt jaarlijks georganiseerd door de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA) rond Wereld Autisme Dag op 2 april.

NVA Autismeweek 2020

Prikkels!

Een prikkel is informatie die binnenkomt via onze zintuigen. Bijvoorbeeld licht, geluid, geur, pijn en temperatuur. Mensen met autisme reageren vaak anders op prikkels dan mensen zonder autisme. De onderlinge verschillen zijn daarbij heel groot. Zo zoekt de één prikkels actief op, terwijl de ander ze juist zoveel mogelijk uit de weg gaat. En de één wordt keer op keer overweldigd door prikkels, terwijl de ander veel prikkels juist niet waarneemt. Mensen met autisme en een verstandelijke beperking lijken extra kwetsbaar te zijn voor problemen op het gebied van prikkelverwerking.

Leerlijnen

Speciaal voor deze doelgroep is een curriculum ontwikkeld. De resultaten worden vastgelegd in de didactische volgorde (DVL). Hilde: 'We splitsen alles uit, bijvoorbeeld lichaamsgebonden geluiden en omgevingsgeluiden. Denk aan sensorische bewegingen. Ook fysiotherapeuten en ergotherapeuten noteren hun ervaringen in het verslag dat vervolgens ook weer aanstuurt wat je het kind gaat aanreiken. De kinderen van de Emilusschool leren van en doen allerlei ervaringen op door de activiteiten en materialen die ze aangeboden krijgen in onze multisensorische ruimtes. Ze maken ondanks hun ernstige beperkingen toch een ontwikkeling door. Alle kleine stapjes die onze leerlingen maken, zijn grote successen.' ●

Met dank aan Oscar en Juul die in overleg met hun ouders op de foto mochten.

Suzanne Agterberg, namens de NVA-Expertgroep ASS & VB:

'Ook dit is weer een voorbeeld van de mooie zoektocht naar 'wat werkt' bij deze speciale doelgroep. Om onderwijs te geven aan leerlingen met autisme en een verstandelijke beperking moet je creatief zijn en op zoek gaan naar ingangen die aan de buitenkant soms minder zichtbaar zijn. Dat vraagt inderdaad soms flink wat (gezamenlijk) speurwerk en administratie, maar als dat oplevert dat deze kinderen weer tot leren kunnen komen, mag je daar met z'n allen best heel trots op zijn! Ik hoop dat dergelijke initiatieven overgenomen worden in de rest van het land: in plaats van 'separeren' en uitsluiten, ruimte(s) maken voor dat wat ontspant en activeert!'

Meer info over de NVA-Expertgroep Autisme en Verstandelijke Beperking:
autisme.nl of mail naar:
expertgroepvb@autisme.nl

Download de volledige flyer met kwaliteitsreizen van de Expertgroep ASS en VB via autisme.nl of scan de QR-code

'In alle ruimtes zijn de kinderen meestal uit de rolstoel', zegt Hilde, 'wat al heel erg goed voor ze is. Als ze uit de rolstoel zijn, ervaren ze prikkels weer op een andere manier. Het kan hen alerter maken. Deze alertheid zorgt ervoor dat de leerling daarna in de klas beter gericht is op de volgende activiteit.'

Soft play-ruimte

Echt veel beweging is er in de soft-play-ruimte. Kinderen zijn actief in en bij de ballenbak en glijden over de aanwezig objecten. Juul houdt erg van schommelen en Oscar van de trampolines. De soft-play-ruimte is vooral een veilige omgeving, waar kinderen begeleid bewegen. Een fysiotherapeut leert hier een kind klimmen, bijvoorbeeld. De activiteiten worden met behulp van foto's aangestuurd.

'De volgorde van de activiteiten is dan duidelijker. Soms wordt de inhoud van de foto's niet begrepen, maar ze weten dan wel dat er een nieuwe activiteit gaat plaatsvinden. Anderen doen de activiteiten eerst een tijdje onder begeleiding en als zij weten in welke volgorde het moet, dan kunnen zij zelfstandig aan de gang.'

Uitbreiding

De materialen, toestellen en activiteiten worden voortdurend aangepast en uitgebreid. Zo heeft de ballenbaan ballen met lichtjes. Een leerkracht plakte onlangs foto's van bekenden op het rad waarop zijn kinderen actief reageerden.

Hilde: 'Voor kinderen met autisme is het rad een heel mooie ervaring. De handeling is duidelijk en het is ook duidelijk wanneer de activiteit is afgelopen. Overal staat de sensorische activiteit centraal: kijken naar voorwerpen, deze even aanraken of vastpakken.'

Burn-out

Overigens zijn mensen met autisme zeker niet de enigen die last kunnen hebben van over- of onderprikkeling. Ook mensen met andere diagnoses hebben er vaak mee te maken, zoals personen met niet-aangeboren hersenletsel, een verstandelijke beperking, migraine, een posttraumatische-stressstoornis, dementie of hoogbegaafdheid. En steeds vaker wordt de vraag gesteld of het aantal prikkels in onze moderne maatschappij niet voor heel veel mensen ziekmakend is - en of er mogelijk een verband is met de forse stijging van het aantal personen met een burn-out.

NVA Symposium met Erik Scherder

Tijdens de Autismeweek staat de NVA onder meer stil bij een prikkel die voor veel mensen meestal positief uitpakt: muziek. Op zaterdag 28 maart 2020 vindt er een symposium plaats over dit onderwerp bij de Vrije Universiteit (VU) Amsterdam, met gastoptredens van onder meer hoogleraar neuropsychologie Erik Scherder en Aaltje van Zweden, oprichter van stichting Papageno.